

Mer kultur i Al-Azharskolan

Handlingsplan för en skapande skola

I det som en gång var gymnasieskolan St Jacobi i Vällingby ligger sedan höstterminen 2008 Al-Azharskolan inrymd. Skolan är landets största muslimskt profilerade skola och har idag drygt 500 elever från förskoleklass till årskurs 9. De flesta eleverna har föräldrar med ursprung någonstans i den muslimska världen – ungefär 80 procent av eleverna har sitt ursprung i Somalia. De flesta är födda och växer upp i det etniskt segregerade och socialt och ekonomiskt utsatta Järvaområdet.

I vår skola ser vi barnens kultur och ursprung som en tillgång. Vårt främsta mål är att våra elever ska vara en del av det samhälle där de bor, både nu och i framtiden. Vi tror att, för att det ska lyckas, krävs att barnen har en trygghet i sin egen ursprungskultur.

Al-Azharskolan var länge en f-6-skola. För några år sedan fick skolan tillstånd att även anordna verksamhet för årskurserna 7 till 9 och för två år sedan fick skolan ett fullt utbyggt högstadium. Flytten till St Jacobi har inneburit att skolan fått, för högstadiesverksamhet, ändamålsenliga lokaler med bland annat en stor aula, musiksäl etc. Under läsåret 2008-2009 är renoveringen av den sista delen av de nya lokalerna klar och då kommer skolan även att ha en fullt utbyggd slöjdsal. I framtidsplanerna och när skolan är fullt utbyggd planeras även skolbibliotek och bildsal.

Handlingsplanen ur ett styrdokumentperspektiv

Givetvis utgår den här handlingsplan från de styrdokument som ligger till grund för den svenska skolan. Al-Azharskolan följer, som de flesta andra skolor här i landet, den svenska läroplanen. I den betonas hur viktigt det är att eleverna är medvetna om det egna men samtidigt delaktiga i det gemensamma kulturarvet för att utveckla en trygg identitet och utveckla sin förmåga att leva sig in i andras villkor och värderingar.

I läroplanen förs det fram att utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk och kunskaper – från en generation till nästa. Skolan skall i detta vara ett stöd för familjerna. Det är något vi har tagit fasta på på Al-Azharskolan.

Vi ser vår skola som en brygga mellan de kulturella uttryck som vi som tillhör majoritetskulturen tar för givna och det som våra elever har med sig från sina hem. Ett exempel på det är vår lärarkår. I vår skola är de flesta i personalen lärare med ursprung i majoritetskulturen och med svensk

lärarutbildning. Men det finns också en stor andel lärare med ursprung i barnens föräldrars kulturella bakgrund.

Men även Barnkonventionen är viktig på vår skola och vi tycker att vi är ganska duktiga på att göra eleverna medvetna om vad den innebär. Barnkonventionens 54 artiklar ska betraktas som en helhet. Dessa sammanfattas i de sk fyra principerna som genomsyrar hela konventionen: förbud mot diskriminering (artikel 2), beaktande av barnets bästa (artikel 3), rätten till liv (artikel 6) och rätten att uttrycka sina åsikter (artikel 12). Barnombudsmannen framhåller att artikel 3 och artikel 12 utgör fundamenten i barnperspektivet. Dessa båda artiklar måste ses i samspel med varandra och först då kan barnets eget perspektiv bli tydliggjort. Att fatta beslut om barnets bästa kan således inte göras utan att barnet själv har fått komma till tals. Vår skola har de sedvanliga aktiviteterna för elevdemokrati och elevinflytande: Elevråd, elevskyddsombud, kamratstödare. Vi tränar våra elever i att ta aktiv del i planeringen av det dagliga skolarbetet och att också utvärdera verksamheten. Denna handlingsplan är ett exempel på elevernas inflytande – skolans elevråd har varit delaktig i framtagandet och kommit med förslag på aktiviteter.

Skolans intentioner

Avsikten med den här handlingsplanen är att se hur vi på Al-Azharskolan kan göra kultur till en medveten del av vår skolas verksamhet och integrera skolans arbete med kultur i övrigt arbete på skolan som en metod för att uppnå de mål som skolans styrdokument har på vår verksamhet.

Nuvarande och tidigare insatser

Besök på muséer

Skolan är mycket angelägen om att våra elever ska få en god förståelse för hur det svenska samhället fungerar, därför gör skolan många utflykter och studiebesök – det kan handla om att besöka lantgårdar, industrier, tidningar etc. Men också om den årliga skidresan på sportlovet och olika idrottsturneringar. Från förskolan och genom hela sin skoltid ska eleverna också ges möjlighet att besöka de flesta av Stockholms muséer. På listan finns såväl Junibacken, Tom Tits som Medeltidsmuseet, Livrustkammaren, Armémuseum, Cosmonova, Musikmuséet som Judiska museet och en mängd andra muséer.

Många av våra familjer besöker aldrig muséer tillsammans med barnen på helgerna. Dels är man inte särskilt bekant med eller har någon anknytning till kulturutbudet i Stockholm, dels är det ekonomiskt svårt (många av våra familjer är stora med många barn och trots att vissa muséer har rabatterade priser för barn är det inte särskilt enkelt att genomföra ett museibesök när man ska ha fem-sex barn med sig).

Avtal med Mediateket

Vi läser mycket på vår skola. Förutom de sedvanliga bänkböckerna och klassbiblioteken som finns i många klassrum har skolan sedan många år tillbaka ett avtal med Mediateket och Cirkulationsbiblioteket i Stockholm som de flesta av lärarna använder sig av.

Cirkulationsbiblioteket är en fantastisk service och många lärare använder sig framför allt av klassuppsättningar med böcker som man läser tillsammans med klasserna. En annan omtyckt service man använder sig av är de filmer som man kan hyra och som blir en viktig del i den dagliga undervisningen. I och med flytten till St Jacobi ligger skolan granne med Filmstaden Vällingby, vilket gjort det praktiskt enkelt att integrera biobesök med kvalitetsfilm med undervisningen i skolan.

Skolans vernissager

Varje läsår ordnas konstvernissager på skolan med olika teman. I höstas presenterade t ex åk 8 och 9 sina tolkningar av artiklarna i barnkonventionen i bild och form. Eleverna hade själva fått välja vilken/vilka artiklar de ville beskriva.

En annan populär vernissage ägde rum under förra läsåret då skolans kamratstödjare, som ett led i skolans arbete mot mobbning, initierade en teckningstävling om vänskap. Teckningarna visades upp under en vernissagevecka i matsalen och eleverna fick sedan rösta fram de bilder som de bäst tyckte illustrerade budskapet.

Let's dance – tjejernas dansuppväsning

För andra året i rad gick skolans egen Let's dance nyligen av stapeln. Under ledning av skolans lärare i gymnastik och idrott fick flickorna i årskurs 6-9 visa upp egenhändigt koreograferade danser för resten av skolan.

Planerade insatser

Eleverna på Al-Azharskolan har framförallt somaliska, arabiska och turkiska som modersmål och undervisning i svenska som andraspråk integreras i undervisningen. Läroplanen menar att språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. En förutsättning för att varje elev ska få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga är att det ges rika möjligheter att samtala, läsa och skriva. Vi anser att detta inte minst är viktigt för elever som inte har svenska som modersmål.

Vårt mål är att våra elever ska ha en mycket stabil grund i det svenska språket när de går vidare till högstadiet och högskolor och universitet. I vår handlingsplan för mer kultur i Al-Azhar vill vi framför allt prioritera aktiviteter som samtidigt som de ökar förståelsen och kunskapen om den svenska kulturen, kan stimulera elevernas utveckling språkligt. En mycket viktig del i detta spelar svensk skönlitteratur.

Men även bilden har en stor betydelse och är ett viktigt redskap i varje individs utveckling och lärande. Vårt mål är att eleverna ska utveckla ett förhållningssätt till bilder och hur de framställs och införliva detta med sin språk- och begreppsvärld.

Mer skönlitteratur i skolan

Föräldrarna till våra elever har som sagt sitt ursprung i de delar av den muslimska världen där kanske framför allt poesi spelar en stor roll. Arabisk poesi är kanske väl bekant, men hur många av oss känner till den oerhörda roll som den muntliga poesitraditionen spelar i den somaliska gruppen (somaliska fick sitt skriftspråk först 1972).

Att bli en läsande människa är en viktig uppgift för vår skola. Genom att läsa stimuleras inte bara fantasin och utvecklingen av identitet och eget tänkande, läsning stimulerar även den egna språkutvecklingen. Våra elever i de yngre åldrarna läser mycket, men även vi ser att intresset för läsning avtar hos de lite äldre eleverna, och kanske mest hos de barn som skulle behöva det mest. Ett sätt att stimulera läsandet även i de högre åldrarna är att bjuda in skönlitterära författare till vår skola som får föreläsa om sitt författarskap. Hellre än berömda författare bör vi söka författare som kan artikulera barnkonventionens artiklar i sitt författarskap och som även, genom t ex sin bakgrund eller det de skrivit om, kan appellera till elevernas eget ursprung.

Dessa författarbesök ska både planeras omsorgsfullt genom läsning av både författarens eget material som annat som har med författarens tema att göra, och följas upp med till exempel elevernas eget skrivande. Dessa författarbesök ska kombineras med uppgifter i andra ämnen, kanske framför allt bild.

Mer konst i skolan

Våra elevers föräldrar har sin bakgrund i delvis andra bildtraditioner än den västerländska. Deras barn växer dock upp i samma bildsamhälle som alla andra barn här i Sverige. För oss är det viktigt att våra elever redan från början skaffar sig verktyg så att de kan hantera det enorma flöde av bilder som de utsätts för. Redan idag har eleverna vernissager och de äldre eleverna på skolan arbetar med sin egen konsthistoria. Den här verksamheten vill skolan utveckla. Vi har för avsikt att använda oss av de tjänster som Nationalmuseum erbjuder för att utveckla eleverna dels när det gäller vernissageverksamheten – dvs hur man gör fina utställningar - dels när det gäller arbetet med deras egen konsthistoria. Även här önskar vi att arbeta med teman som på olika sätt kan lyfta fram elevernas eget ursprung som en tillgång.

Handlingsplan på ännu längre sikt

För oss är det viktigt med samarbete med andra skolor. I våra tidigare skollokaler i Ulvsunda och Norra Ängby hade vi nära kontakt med eleverna i de kommunala grannskolorna. Vi vill gärna utveckla kontakterna med våra kommunala grannskolor här i Vällingby, men har insett att det nog är vi som måste ta första steget. I de nya lokalerna på St Jacobi har skolan fått tillgång till en mycket fin och stor aula med en stor scen med tillhörande loger. Detta innebär att skolan kan hysa teaterföreställningar. Vi tror att det här skulle vara ett bra sätt att etablera ett samarbete med omkringliggande skolor för att gemensamt med dem välja teaterföreställningar som kan visas för fler än bara vår skolas elever. Detta är något vi planerar att ta tag i framöver.

Målgrupp och hur många som förväntas nås av insatserna

Insatsen inriktar sig främst mot årskurs 7-9. Under nästa läsår kommer detta att innebära ca 120 elever (inkl särskolan). Under följande läsår handlar det om ca 150 elever.

Hur eleverna har deltagit i planeringen och hur de kommer att delta framöver

I arbetet med att ta fram en handlingsplan har hela skolan deltagit. Lärarna har i sina arbetslag fått redovisa befintliga kulturinsatser och komma med förslag på satsningar framöver. Eleverna har i sitt elevråd fått ta ställning till exakt samma frågor som lärarna.

Även i fortsättningen kommer eleverna att få delta i planeringen och utvärderingen av de insatser som görs. Skolan har etablerat ett "kulturråd" som förutom projektledaren, skolans bildlärare och två svenska-SO-lärare består av elevrådets representanter i årskurs 7-9.

De planerade insatserna i denna handlingsplan kommer att utvärderas inom ramen för det ständiga utvecklings- och förbättringsarbete som pågår i skolan. Detta sker bland annat med hjälp av enkäter och intervjuer med företrädare för elever och lärare.

Vällingby den 2 mars 2009